

6. ОСВІТЯНСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 811.111

Доц. О.Л. Малиновська, канд. філол. наук;
ст. викл. С.Р. Масон – НЛТУ України, м. Львів

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ – МЕТОД ПОЛІЕКРАННОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Подано коротку характеристику основних найбільш популярних сучасних методів у процесі навчання іноземним мовам. Увагу зосереджено на методі поліекранної технології, який активно використовується у багатьох вищих навчальних закладах.

Ключові слова: сугестивний метод, метод поліекранної технології (проекції), метод активізації резервних можливостей особистості, візуалізація навчання.

Історія методики навчання іноземним мовам завжди була орієнтована на пошуки найбільш раціонального методу навчання. Кожний метод має свої, властиві йому, позитивні й негативні сторони і за певних умов володіє своєю об'єктивною цінністю.

Проте завжди методи вивчення іноземних були прямо залежні від соціального замовлення суспільства, впливали на мету і зміст навчання, а також на вибір тієї чи іншої іноземної мови. Так, наприклад, якщо в епоху Відродження переважала латинська мова, яка і відігравала основну роль живого спілкування, активно використовувалась церквою, наукою, дипломатією, то у VIII ст. вона втрачає свій статус живого спілкування і стає атрибутом освіченості та ученості.

Зміни політичного, економічного, соціального та культурного життя призвели до витіснення класичних "мертвих" мов сучасними західноєвропейськими мовами:

- VIII-XIX ст. – французька мова;
- перша половина XX ст. – німецька мова;
- друга половина XX ст. – англійська мова.
- І сьогодні – як цілковитий бум американського варіанта англійської мови.

Різні історичні періоди розвитку суспільства характеризуються певними методами навчання:

- у період Відродження переважав граматико-перекладний метод;
- у період інтенсивного розвитку капіталізму і міжнародних зв'язків (кінець XIX ст.) переважав прямий та усний метод;
- у період виникнення технічних засобів навчання – метод програмованого навчання з використанням комп'ютерів.

Історія сучасних методів навчання іноземним мовам бере свій початок із 70-х років XX ст, коли активно почали розвиватися такі науки, як: психолінгвістика, нейролінгвістика, лінгвобіологія (біологічні і психічні аспекти мислення і мовлення, враховуючи аспект емоційного фону), соціолінгвістика, етнолінгвістика, еколінгвістика, кібернетична лінгвістика, математична лін-

гвістика тощо, тобто – це всі ті науки, які виникли на стику мовознавства та інших наук.

Започаткуванням розвитку сучасних методів навчання можна вважати виникнення у 70-х роках минулого століття сугестивного методу Георгія Лозанова, психотерапевта за освітою. Цей метод було розроблено у Софіївському інституті сугестології. Основний принцип цього методу – можливість використання у процесі навчання іноземних мов неусвідомлених резервних можливостей.

Подальший внесок у розвиток сугестивного методу зробила російський лінгвіст Г. Китайгородська, як метод активізації резервних можливостей особистості, який характеризується такими принципами навчання:

- принцип організації особистісного спілкування у навчальному процесі [1, с. 46];
- принцип поетапно-концентрованої організації навчального процесу [1, с. 51];
- принцип використання рольової гри в організації навчального процесу [1, с. 63];
- принцип організації колективної взаємодії у процесі спілкування [1, с. 71].

Варто зазначити, що найсучасніші та наймодніші методи вивчення іноземних мов тією чи іншою мірою базуються на методах Г. Лозанова і Г. Китайгородської, враховуючи й окремі методики, а саме:

- 1) емоційно-смісловий метод Ігоря Шехтера;
- 2) метод семантичних асоціацій Інни Максименко (з використанням вправ на використання лівої і правої півкулі головного мозку, тобто логіки та емоцій);
- 3) метод Дениса Рунова з його технологією підтримки пам'яті під час вивчення іноземної лексики та багато інших.

Виходу полієкранної технології на освітній ринок передувала серйозна робота вчених-лінгвістів (яка продовжується і сьогодні) у різних галузях: філології, психології, психофізіології, нейролінгвістиці, програмуванні, електроніці. Продуктом цієї діяльності став синтез методик Г. Лозанова, Г. Китайгородської. Отже, що таке полієкранна технологія у вивченні іноземних мов?

Полієкран – технічний засіб, що є сукупністю комп'ютерної та проєкційної техніки, яка дає змогу проєктувати візуальну інформацію у будь-якій необхідній послідовності та у будь-яких сполученнях інформаційних блоків на одному або на кількох розташованих поруч екранах. Екран, площею 15 м², навпроти якого амфітеатром розташовані 2 ряди крісел і який ділиться, залежно від потреб навчальних цілей, на 2, 3, 4... до 10 частин, на яких подаються інформаційні блоки іноземною мовою, асоціативні слайди. Склад навчальної групи становить від 6 до 14 осіб. Які ж функції виконує полієкран?

1. Полієкран дає змогу досягти найбільшого рівня наочності й активізувати образне і логічне мислення;
2. Полієкран дає змогу учасникам навчального процесу передбачити інформацію, самостійно обирати основну інформацію і на ній зосередити свою увагу;
3. Полієкран активізує уяву, спонукає до активного пошуку, створює умови для сприйняття великої кількості інформації у стислі терміни;

4. Поліекран створює емоційно-позитивний фон навчального процесу;
5. Поліекран дає змогу багаторазово повторювати лексичні одиниці: (25-30 разів, за теорією академіка Павлова, для розвитку стійкого рефлексу досить 15 повторювань);
6. Поліекран дає змогу враховувати психофізіологічні характеристики учасників навчального процесу і відповідно до цього розподіляти навчальне навантаження.

Специфічною особливістю поліекранної технології є те, що студент не знає, на якому проекційному полі буде пред'явлено інформацію, вона з'являється на периферійних полях зору, стимулювальни цим самим рух очей у свій бік. Цей рух має мимовільний характер і є орієнтованим рефлексом, який вважають психофізіологічним підґрунтям уваги і який супроводжується комплексом реакцій, що мобілізують роботу мозку.

Поряд із візуалізацією навчання поліекранна технологія дає змогу також оптимізувати аудіювання як невід'ємну частину комунікативного навчання іноземним мовам. Сприйняття іншомовного тексту за допомогою поліекранної проекції полегшується технічною можливістю його подання різними способами залежно від складності тексту, кількості нового лексико-граматичного матеріалу, рівня підготовленості навчальної групи, статичного або динамічного ряду: повністю, окремими комунікативними блоками, окремими абзацами, окремими реченнями, окремими словосполученнями, окремими словами. Ця технологія дає змогу задіяти такі види пам'яті, як: механічну, наочно-образну, змістовну, зокрема (словесно-логічну і словесно-абстрагуючу), а також емоційну, що, своєю чергою, дає змогу не лише використовувати приховані резерви людського мозку, але й активізувати їх.

Відомо, що ми запам'ятовуємо:

- 20 % – від того, що чуємо;
- 30 % – від того, що бачимо;
- 50 % – від того, що чуємо і бачимо;
- і 80 % – від того, що бачимо, чуємо і говоримо. Таким чином, поліекранна технологія створює умови для роботи з різними видами пам'яті.

За допомогою поліекранної технології штучно створюється мовне середовище з повним вилученням рідної мови. Здійснюється активний вплив не тільки на пам'ять і увагу, але й на емоції та уяву за допомогою образних, ритмічних і звукових стимулів (функціональна музика, релаксаційні паузи тощо). Усе це дає змогу оптимізувати психофізіологічний, мотиваційний та емоційно-вольовий стан людини з метою мобілізації її потенційних можливостей, більш повного використання резервів пам'яті, підвищення швидкості та якості засвоєння навчальної інформації. Ця технологія навчання була створена у навчально-методичному центрі "Інтокс" (м. Євпаторія), активно займається розробкою технології поліекранної проекції у вивченні іноземних мов. Ця технологія належить до інтенсивних методик. Курс навчання – 140 год, з них п'ять академічних годин – 6 разів на тиждень.

Доведено, що для повсякденного спілкування іноземною мовою людині потрібно 500-700 лексичних одиниць в активі. Вивчаючи іноземну мову за поліекранним методом, представники центру "Інтокс" стверджують, що

учасники навчальної групи засвоюють 800 лексичних одиниць (в активі), 2000 – у пасиві.

Варто наголосити, що представляючи цей метод вивчення іноземних мов, хочеться відразу акцентувати увагу не на його інтенсивному спрямуванні, а власне на самому способі організації навчального процесу, на цій методичній презентації іншомовного матеріалу і шляхах його засвоєння.

Метод полієкранної проекції у вивченні іноземних мов пройшов експериментальну перевірку в:

- Національній академії внутрішніх справ України;
- Київській медичній академії післядипломної освіти;
- Національно-технічному університеті України "Київський політехнічний інститут";
- Європейському університеті (2003/2004 р. даний метод впроваджено у навчальний процес);
- Національному університеті фізичного виховання і спорту України;
- Брянському педінституті та в інших. (одобрено Міністерством Освіти і Наук Росії і рекомендовано для запровадження у навчальний процес).

Сьогодні стоїть вирішення питання про створення цілої мережі навчальних пунктів з використанням полієкранної технології навчання на території України. Запропонована концепція цього проекту дасть змогу:

- організувати єдиний керований навчально-методичний простір для вивчення іноземних мов;
- організувати культурні обласні лінгвістичні центри, одержати можливість різним державним і регіональним структурам вирішувати завдання з опанування рідної та іноземних мов як навчальних дисциплін.

Серед інших сучасних методів вивчення іноземних мов можна назвати:

- метод дослідних проектів;
- метод НЛП;
- метод лівої і правої півкулі головного мозку;
- матричний метод;
- метод "гувернантки", який виник ще у царській Росії. Як відомо, діти дворян розмовляли на двох-трьох іноземних мовах. Навчали їх з раннього віку іноземні гувернери і гувернантки. Тому іноземна мова засвоювалась природньо поряд з рідною;
- експліцитний метод/імпліцитний метод;
- драматико-педагогічний метод;
- методи Оксфордського і Кембриджського університетів.

Обираючи той чи інший метод під час вивчення іноземних мов, потрібно враховувати:

- особливості навчального колективу, в якому цей метод буде використовуватись;
- особистісні характеристики учасників навчального процесу, їх індивідуальні особливості мозку і психіки;
- термін, протягом якого будемо вивчати іноземну мову.

Але разом з тим, незважаючи на вибір того чи іншого методу, основними чинниками у вивченні іноземної мови залишаються:

1. Кількість навчальних годин, які людина щодня використовує для опанування іноземної мови.

2. Занурення в іншомовне середовище: (штучне занурення, природне занурення).
3. Нейрофізіологія мозку окремо взятої людини (адже ж мова – це не тільки система знаків: фонетичних, лексичних, граматичних, а й частина психіки, психофізіології людини).

Література

1. Китайгородская Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1986. – 176 с.

Малиновская Е.Л., Мэсон С.Р. Современные методы изучения иностранных языков – метод полиэкранной технологии

Дана краткая характеристика основных, наиболее популярных современных методов в процессе обучения иностранным языкам. Внимание сосредоточено на методе полиэкранной технологии, который активно используется во многих высших учебных заведениях.

Ключевые слова: суггестивный метод, метод полиэкранной технологии (проекции), метод активизации резервных возможностей личности, визуализация обучения.

Malynovs'ka O.L, Mason S.R. Modern methods of learning foreign languages – the method of polyscreening technology

The article gives a brief description of basic and most popular modern methods of teaching foreign languages. Attention is focussed on the method of polyscreening technology which is widely used in most higher educational institutions.

Keywords: suggestive method, polyscreening technology method (projecting), method of activation of personality's reserve resources, visualization of training process.

УДК 658.62.336.748

Доц. І.В. Литвин, канд. екон. наук –
НУ "Львівська політехніка"

ОСОБЛИВОСТІ ПОШУКУ ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ У СИСТЕМІ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Досліджено сутність та етапи процесу креативного менеджменту, розкрито особливості застосування процесу пошуку ідей "DO-IT" у системі управління креативними організаціями.

Ключові слова: рівні інтелектуальної активності, креативний менеджмент, технологія та процес креативного менеджменту.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Інноваційний розвиток підприємств потребує творчого пошуку шляхів вирішення їх виробничо-господарських проблем. Вітчизняні та закордонні науковці зі сфери психології [1-3] активно досліджують питання розвитку інтелектуальної активності особистостей, тоді як проблемам управління креативними пошуками вітчизняні економісти приділяють недостатньо уваги. Зокрема, потребують дослідження особливості формування систем креативного менеджменту на підприємствах, вивчення необхідних рис, якими мають володіти творчі особистості тощо. З огляду на недостатність вивчення цих питань у науковій літературі, завданнями цієї роботи було:

- дослідити сутність креативного менеджменту;